

OPS

tuki 2016

Kotitalous

Terhi Ylöniemi
Oulun normaalikoulu
Terhi.Yloniemi@oulu.fi

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

- Kotitalous-oppiaineen tehtävä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtivaksi kuluttajaksi sekä kanssaihmisistä huoltapitäväksi kansalaiseksi.
- Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kotitaloudelliselle ajattelulle ja elinikäiselle kotitalouden osaamiselle.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Kotitalouden opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Nro	Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	Opetuksen tavoitteena on		
	Käytännön toimintataidot (TK)		
T1	<ul style="list-style-type: none"> • antaa oppilaalle mahdollisuuksia suunnitella, organisoida ja arvioida työtä ja omaa toimintaansa 	S1, S2	L3
T2	<ul style="list-style-type: none"> • harjaannuttaa kotitalouden hallinnassa tarvittaviin kädentaitoihin ja kannustaa estetiikan huomioimiseen 	S1, S2	L3
T3	<ul style="list-style-type: none"> • aktivoita ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa 	S1, S2, S3	L5, L7
T4	<ul style="list-style-type: none"> • ohjata oppilasta ylläpitämään tarkoituksenmukaista aikataulutusta ja järjestystä työtehtävien aikana 	S1, S2	L3, L6
T5	<ul style="list-style-type: none"> • motivoita oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä kiinnittää oppilaan huomiota käytettävissä 	S1, S2, S3	L7

	oleviin voimavaroihin		
	Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot (TY)		
T6	<ul style="list-style-type: none"> harjaannuttaa oppilasta kuunteluun, keskusteluun ja argumentointiin oppimistehtävien suunnittelussa ja tekemisessä 	S1, S2, S3	L2
T7	<ul style="list-style-type: none"> aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä 	S1, S2, S3	L2
T8	<ul style="list-style-type: none"> ohjata oppilasta arvioimaan, miten työtehtäviä jaetaan ja pääsemään sopimukseen työtehtävien jakamisesta ja ajankäytön suunnittelusta 	S1, S2	L3, L6
T9	<ul style="list-style-type: none"> ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä pohtimaan ryhmän ja työparin sekä hyvien tapojen merkitystä toiminnassa ja vuorovaikutuksessa 	S1, S2, S3	L7

	Tiedonhallintataidot (TT)		
T10	<ul style="list-style-type: none"> aktivoida käyttämään erilaisia ohjeita arkielämän toimintojen harjoittelussa 	S1, S2, S3	L4
T11	<ul style="list-style-type: none"> ohjata oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä kannustaa käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana. 	S1, S2, S3	L1
T12	<ul style="list-style-type: none"> ohjata oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan käsitteitä, merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät asumista, kotia ja lähiympäristöä 	S1, S2	L4
T13	<ul style="list-style-type: none"> ohjata kotitaloudelliseen ajatteluun, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä 	S1, S2, S3	L1
T14	<ul style="list-style-type: none"> kiinnittää oppilaan huomiota kustannustietoisuuteen osana arkea sekä ohjata tunnistamaan ja ymmärtämään mittaamista ja laskemista osana taloudellista ja vastuullista päätöksentekoa 	S3	L7

KESKEISET SISÄLTÖALUEET

Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja -ajattelun kehittyminen. Paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita hyödynnetään ja niitä sovelletaan tavoitteisiin. Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, oppimisen paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuositusten, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, tuotetuntemuksen, taloudellisuuden ja ruokailuun liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä, kodin juhlat ja ruokailutavat.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen:

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat käytännön asumistaitojen ja asumisen kustannustietoisuuden kehittymistä, kodin puhtaanapitoa sekä tekstiilien ja materiaalien hoitoa tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen sekä ohjaavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita. Sisältöjen avulla perehdytään tasa-arvoon, ajankäyttöön ja vastuunottoon perheessä.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilasta asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevänä kuluttajana, ohjaavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä, kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin, harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ohjaavat tunnistamaan ja ratkaisemaan kodin rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

OPPIMISYMPÄRISTÖT JA TYÖTAVAT

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on mahdollistaa vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä sekä digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Arjen rakentumisesta keskusteleminen ja oppimistehtävien soveltaminen kotitehtävinä oppilaan omaan perhevaiheeseen monipuolistavat ja syventävät oppimista. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

OHJAUS JA TUKI

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on oppilaan oman toiminnan ohjauksen, itseohjautuvuuden, asteittainen lisääntyminen. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Arkipäivän ja oppimistilanteen sekä tietoympäristön selkeää rakennetta ja vaikeustason mielekkyyttä korostetaan. Oppilaan käsitystä itsestään oppijana vahvistetaan koulun ulkopuolisten kokemusten avulla. Kodin, koulun ja oppilashuollon vuoropuhelu on keskeistä oppilaan yksilöllisten tarpeiden tunnistamisessa ja tukemisessa.

OPPIMISEN ARVIOINTI

Kotitalouden osaamisen arvioinnin tulee olla monimuotoista ja kohdistua kykyyn toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Kotitaloudellisen ajattelun arviointi kohdistuu näkökulmiin ja tapaan prosessoida omaa ympäristöä ja sen sisältöjä. Opetuksen alkaessa tulee huolehtia siitä, että oppilaat ja huoltajat ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä yhteisen näkemyksen luomiseksi. Opintojen aikainen arviointi sisältää sekä jatkuvaa arviointia että myös oppimisprosessin jälkeen tehtävää, oppilaiden osaamisen ja työskentelyn tason sekä käyttäytymisen summatiivista arviointia. Paikallisesti sovitaan opintojen aikaisesta arvioinnista sekä palautteenannon, itsearvioinnin sekä ryhmän toteuttaman arvioinnin periaatteista.

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT

Päätöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päätöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kotitalous-oppiaineen valtakunnallisiin päätöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko yhteisen kotitalouden opetuksen ajan vahvistuvana, kumuloituvana prosessina. Päätöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joillakin osaamisen alueilla voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joillakin muilla osa-alueilla.

Esimerkki päättöarvioinnin kriteereistä

Oppiaineen päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä ja niitä täydentävät kuvaukset

	Opetuksen tavoite	Sisäl- töalu- eet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan alle jäävä osaaminen	Päättöarvioinnin kriteeri osaamiselle arvosanalla	Arvosanan kahdeksan ylittävä osaaminen
Käytännön toimintataidot (TK) Käytännön toimintataitojen hyvän osaamisen tasolla (arvosana 8) oppilaan osaamisen tulee täyttää seuraavat kriteerit:						
T1	antaa oppilaalle mahdollisuuksia suunnitella, organisoida ja arvioida työtä ja omaa toimintaansa	S1,S2	Opiskelu ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas asettaa ohjatusti osatavoitteita työskentelylleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen perusteella.	Oppilas asettaa tavoitteita ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen ja vertaispalautteen perusteella.	Oppilas asettaa tavoitteita ja työskentelee pitkäjänteisesti ja oma-aloitteisesti niiden saavuttamiseksi. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, itsearvioinnin ja vertaispalautteen perusteella.
T2	harjaannuttaa kotitalouden hallinnassa tarvittaviin kädentaitoihin ja kannustaa estetiikan huomioimiseen	S1,S2	Kädentaidot ja estetiikka	Oppilas osallistuu käden taitojen harjoitteluun mallin mukaisesti yksittäisissä kotitalouden työtehtävissä ja tietää, että estetiikalla on merkitystä.	Oppilas pystyy käyttämään tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä kodin asumisen perustehtävien toteuttamisessa estetiikkaa huomioiden.	Oppilas käyttää tarkoituksenmukaisia työtapoja ja soveltaa kädentaitojaan sisältöalueiden toiminnoissa ja osoittaa kauneudentajua toteutuksen valinnassa.

Mihin suuntaan

- Painotuksia: oppilaslähtöisyys, toiminnallisuus, yhdessä eläminen, oppimisjatkumo(oppilaan tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi),opittua sovelletaan omassa kodissa ja lähiympäristössä, tiedonhallintataitojen harjoittelu
- Sisältöjen jaottelu muuttunut
- Nyt Opsissa: Perhe ja yhdessä eläminen,Ravitseminen ja ruokakulttuuri,Kuluttaja ja muuttuva yhteiskunta,Koti ja ympäristö
- 2016 ops: Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri,Asuminen ja yhdessä eläminen ,Kuluttaja-ja talousosaaminen kodissa.